

**Uchwała Nr XLVI/380/18
Rady Miejskiej w Świętochłowicach
z dnia 26 stycznia 2018 r.**

**w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej
w Świętochłowicach w latach 2018 - 2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, (Dz. U. z 2017 r., poz. 1875, z późn. zm.), w związku z art. 12 pkt 11 i art. 91 i art. 92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2017 r., poz. 1868), art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697, z późn. zm.)

**Rada Miejska w Świętochłowicach
uchwala, co następuje :**

§ 1

Przyjąć Program Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Świętochłowicach w latach 2018 – 2020 zwanym dalej „programem”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta Świętochłowice.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ
W ŚWIĘTOCHŁOWICACH

Rafał Łataś

**PROGRAM WSPIERANIA
RODZINY I ROZWOJU
PIECZY ZASTĘPCZEJ
W ŚWIĘTOCHŁOWICACH
NA LATA 2018 – 2020**

Spis treści

I	PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU.....	str. 3
II	WSTĘP.....	str. 4
III	OCENA REALIZACJI PROGRAMU POMOCY DZIECKU I RODZINIE W LATACH 2015 – 2017.....	str. 4
IV	ADRESACI PROGRAMU.....	str. 20
V	ZASOBY INSTYTUCJONALNE.....	str.20
VI	CELE PROGRAMU.....	str. 21
VII	HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ.....	str. 24
VIII	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	str. 30
IX	EWALUACJA PROGRAMU.....	str. 30

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Działania Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020 realizowane są w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawa z 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2017 poz. 687)
2. Konwencja Praw Dziecka
3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2017 poz. 1875)
4. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2017 poz. 1868)
5. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017 poz. 697 z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2017 poz. 1769 z późn. zm.)
7. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. 2016 poz. 1860)
8. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 poz. 1390 z późn. zm.)
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2017 poz. 783 z późn. zm.)
10. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości (Dz. U. 2016 poz. 487 z późn. zm.)
11. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 Nr 292, poz. 1720).
12. Zarządzenie Nr 700/2011 Prezydenta Miasta Świętochłowice z dnia 24 listopada 2011 r. w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej
13. Uchwała nr XLVIII/517/14 Rady Miejskiej w Świętochłowicach z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Świętochłowic do roku 2030
14. Uchwała nr X/88/15 Rady Miejskiej w Świętochłowicach z dnia 03 czerwca 2015 r. w sprawie przyjęcia Miejskiej Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Świętochłowic do roku 2030
15. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście Świętochłowice na lata 2016-2020

II. WSTĘP

Nowy dokument jest opracowany w związku z upływającym okresem obowiązywania dotychczasowego Programu Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Świętochłowicach w latach 2015 – 2017. Niniejszy program jest trzecim z kolei Programem, który będzie realizowany przez Miasto Świętochłowice, które jako Miasto na prawach powiatu, jednocześnie realizuje zadania gminy i powiatu.

Opisuje on sposób wsparcia rodziny naturalnej w początkowej fazie kryzysu, w ten sposób aby wyeliminować sytuacje, kiedy rodzina naturalna jest zastępowana w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej lub w sytuacjach kryzysowych, gdy dziecko musi opuścić rodzinę. Podejmowane i prowadzone działania profilaktyczne, wspomagające i wspierające rodzinę naturalną dziecka, rozwijające rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, a także działania utrzymujące poziom świadczonych usług na jak najwyższym poziomie.

W niniejszym Programie zaprezentujemy diagnozę oraz stan podejmowanych działań na rzecz wspierania rodzin oraz rozwoju pieczy zastępczej na terenie Miasta Świętochłowice. Zawiera on cele, do których realizacji dążymy, kierunki działań oraz rezultaty jego realizacji.

III. OCENA REALIZACJI PROGRAMU WSPARCIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W LATACH 2015 - 2017

Zadania wynikające z niniejszego Programu realizuje Dział Pomocy Dziecku i Rodzinie Ośrodka Pomocy Społecznej w Świętochłowicach na podstawie Zarządzenia Nr 700/2011 z dnia 24.11.2011r Prezydent Miasta Świętochłowice. Powierzono mu organizowanie pracy z rodziną oraz zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Zadania związane z udzielaniem pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w ramach Działu realizuje, Pierwszy Zespół ds. Pracy z Rodziną i Wychowankiem. Drugi Zespół ds. Pieczy Zastępczej zajmuje się rozwojem pieczy zastępczej. Ponadto w strukturach Działu funkcjonuje Ośrodek Wsparcia Rodzin „Tęcza”, w którym rodzinom znajdującym się w kryzysie udziela się wsparcia psychologicznego i pedagogicznego.

W Pierwszym Zespole pracuje pięciu asystentów rodziny, czterech pracowników socjalnych oraz bezpośrednio koordynujący ich pracę zastępca kierownika Działu.

Priorytetowym zadaniem pierwszego Zespołu jest prowadzenie pracy z rodziną z „grupy ryzyka”, czyli głównie rodziną naturalną przeżywającą trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Zgodnie z ustawą wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną realizowanej przez asystenta rodziny oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka organizowanej przez placówki wsparcia dziennego lub w formie rodzin wspierających.

Praca asystenta z rodziną jest prowadzona za jej zgodą i przy aktywnym jej współdziałaniu, w miejscu zamieszkania rodziny lub innym miejscu wskazanym przez rodzinę. W przypadku, gdy pracownik socjalny Ośrodka poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy i po analizie sytuacji może zawnioskować o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Asystent rodziny zostaje przyznany także na podstawie postanowienia sądu rodzinnego lub na wniosek samej rodziny, która chce podjąć współpracę z asystentem w celu powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Asystenta rodziny otrzymują również rodziny, które uzyskały prawomocnym postanowieniem sądu zgodę na powrót dzieci pod ich opiekę. Jak kształtował się ten proces pokazuje poniższa tabela.

Tabela Nr 1 Sposób przyznania rodzinie asystenta rodziny w okresie od 01.01. 2012 r. do 31.12.2017 r.

ROK	WNIOSKI OD PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH	POSTANOWIENIA SADU REJONOWEGO O PODJĘCIU WSPÓŁPRACY Z ASYSTENTEM	OBJĘCIE ASYSTĄ W CELU POWROTU DZIECKA UMIESZCZONEGO W DO RODZINY	WSPARCIE ASYSTĄ PO POWROCIE DZIECKA Z PIECZY
2012	57	0	21	6
2013	34	1	26	6
2014	38	4	17	8
2015*	17	4	10	5
2016	40	8	9	6
2017	36	12	4	0

Analizując powyższe dane statystyczne można zauważyć, że wzrosła liczba postanowień sędziów Sądu Rejonowego w Chorzowie, którzy zobowiązują rodziny znajdujące się w kryzysie do współpracy z asystentem rodziny, jednakże nadal największą rolę w objęciu rodziny tym wsparciem odgrywają wnioski pracowników socjalnych. W większości przypadków rodzinom przyznawano asystenta bezzwłocznie, jednak były przypadki, że rodzina musiała oczekiwać na przydzielenie jej asystenta do 3 miesięcy. Reasumując wsparciem asystentów rodziny w latach 2012 do 31.12.2017 r. objętych zostało:

Tabela Nr 2 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w okresie od 01.01. 2012 r. do 31.12.2017 r.

ROK	LICZBA ASYSTENTÓW	LICZBA RODZIN NARASTAJĄCO	W TYM DZIECI	RODZINY OBJĘTE MONITORINGIEM
2012	4	84	124	10
2013	4	120	200	0
2014	4	121	218	0
2015*	5	102	199	9
2016	5	99	165	6
2017**	7	111	201	3

* Od 2015 r. zmieniła się ustawowa liczba rodzin, którą współpracuje asystent rodziny z 20 na 15

** W 2017r. dodatkowo zatrudnionych jest 2 asystentów w ramach projektu unijnego „Działanie i wsparcie w życiu i na starcie”

Asystenci rodzin udzielają pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielają pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych z dziećmi. Ponadto wspierają aktywność społeczną rodzin, motywując członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, udzielają pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej. W ramach swych obowiązków asystenci rodziny odbywają wspólne wyjazdy, wyjścia z członkami rodzin do różnych instytucji, specjalistów. Pomagają im również w napisaniu różnych pism oraz podejmują działania mające na celu przyjęcie małoletnich dzieci do przedszkoli miejskich oraz do żłobków.

W realizacji zadania jakim jest wsparcie rodziny naturalnej podjęto współpracę z Fundacją „Twoja Kotwica” dzięki czemu dzieci z rodzin asystenckich zostały objęte pomocą wolontariuszy, którzy udzielają im korepetycji przedmiotowych. Ponadto współpraca ta pozwoliła na rozwój pasji i zainteresowań kilkorga dzieci i młodzieży poprzez opłacanie przez Fundację dodatkowych zajęć sportowych i plastycznych. Młode osoby, które wykazały się sumiennością i systematycznością w nauce i uczestnictwie w powyższych zajęciach w nagrodę brały udział w obozie wakacyjnym na Mazurach.

Wykonując swoje zadania asystenci rodziny współpracują m. in. z pedagogami szkolnymi, przedszkolami, szkołami z terenu Miasta, jak i z poza, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Prokuraturą Rejonową w Chorzowie, I i II Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, Komendą Miejską Policji, Miejskim Przedsiębiorstwem Gospodarki Lokalowej oraz służbą zdrowia. Ponadto asystenci motywują rodziny do udziału w zajęciach indywidualnych z pedagogiem oraz z psychologiem Ośrodka Wsparcia Rodzin „Tęcza”, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i nabywanie umiejętności psychospołecznych. W celu pokazania alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz promocji zdrowego trybu życia, kilkoro rodzin objętych asystą rodzinną od trzech lat bierze udział w corocznych Rajdach Mieszkańców Świętochłowic w Kroczycach.

Asystent jest nową formą wsparcia rodziny w przewyżnianiu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci, w pokonywaniu codziennych trudności, wypełnianiu ról zawodowych, rodzicielskich i społecznych. Asystent rodziny – radzi, wspiera, uczy, jak dobrze funkcjonować w społeczeństwie, dąży do zwalczania patologii w rodzinie. Zapobiega umieszczeniu małoletnich dzieci w pieczy zastępczej, a gdy mimo wszystko do tego dochodzi, pomaga rodzicom, aby jak najszybciej dzieci powróciły pod ich opiekę. W swej pracy dąży do usamodzielnienia się rodziny naturalnej. Po decyzji o zakończeniu współpracy z asystentem rodziny z powodu osiągnięcia celów jakie sobie rodzina naturalna i asystent założyli na wstępie prowadzony jest jeszcze kilkumiesięczny monitoring rodziny.

Czasami jednak działania asystenta rodziny muszą być nakierowane na zabezpieczenie dzieci poza rodziną. Są to przypadki gdy występuje sytuacja zagrożenia ich życia i zdrowia, gdy rodzina naturalna nie potrafi - korzystając z tego wsparcia oraz pomocy innych specjalistów, wypełniać prawidłowo swoich ról w opiece i wychowaniu dzieci. Gdy brak jest współpracy i odpowiednich działań ze strony tych rodziców, asystent kieruje wniosek o pozbawienie ich władzy rodzicielskiej, celem dalszego umieszczenia dziecka w rodzinie adopcyjnej.

Przyczyny zakończenia współpracy rodziny z asystentem rodziny obrazuje tabela nr 3.

Tabela Nr 3 Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę z uwzględnieniem przyczyn jej zakończenia w okresie od 01.01. 2012 r. do 31.12.2017 r.

Powód zakończenia współpracy z asystentem	2012	2013	2014	2015	2016	2017
osiągnięcie celów, jakie sobie asystent i rodzina założyli	1	9	19	22	16	14
zmiana miejsca zamieszkania rodziny	0	5	3	8	6	9
rezygnacja rodziny ze współpracy	2	10	7	4	8	3
brak efektów w pracy z rodzicem, w tym	1	19	13	10	7	9
umieszczenie dziecka w pieczy	0	0	3	2	0	4
RAZEM	4	43	45	46	37	39

Jak wskazują powyższe dane z roku na rok wzrasta liczba rodzin, z którymi zakończono współpracę z powodu osiągnięcia celów, jakie zostały założone na początku współpracy asystenta z rodziną. W ostatnich latach wynosi ona ponad 45,90% wszystkich powodów zakończenia współpracy. Powyższe wskazuje na konieczność dalszego rozwoju tego systemu wsparcia rodzin w codziennym funkcjonowaniu. Rodzina jest podstawową komórką społeczną i najlepszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka. Stąd należy dołożyć wszelkich starań, aby wzmocnić ją w wypełnianiu swoich funkcji i ról.

Szeroko rozumiana terapia oraz poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne mające na celu odbudowę rodziny naturalnej zostało zrealizowane w ramach działań Ośrodka Wsparcia Rodzin „Tęcza”. Ośrodek oferuje pomoc w formie działań realizowanych przez 2 psychologów i 2 pedagogów. Ich głównym celem jest praca nad zmianą wielopokoleniowych, dysfunkcyjnych wzorców rodziny.

Pomoc psychologiczno-psychotherapeutyczna obejmuje: doradztwo, konsultacje i diagnozę, terapię indywidualną, małżeńską/par i rodzinną, które odbywają się cyklicznie i są realizowane zarówno w Ośrodku, jak i w domu klienta. Klienci psychologów to głównie osoby z problemami emocjonalnymi powstałymi najczęściej na tle ich uzależnień i/lub przemocy w rodzinie generacyjnej. Często problemy te skutkują niewydolnością wychowawczą we własnych rodzinach prokreacyjnych. Wielu klientów deleguje do terapii dziecko jako osobę zaburzoną, zaś dzięki pracy na genogramie odkrywają, iż przekazują kolejnemu pokoleniu wzorce dysfunkcyjne, jakie sami zaczerpnęli od swoich rodziców. Dalsza praca zmierza więc do zmiany tych wzorców na funkcjonalne. Osobną grupę klientów stanowią osoby, które zmagają się z ciężką chorobą w rodzinie i wymagają wsparcia emocjonalnego i zrozumienia swoich trudności. Podstawą w tym wypadku jest praca nad komunikacją w rodzinie. Dzieci i młodzież są zgłaszana najczęściej z powodu zachowań agresywnych i autoagresywnych. Inną grupę klientów, stanowią osoby, których można by określić jako wieloprotymowe. Najczęściej doświadczali przemocy i zaniedbań ze strony rodziców (najczęściej rodziny alkoholowe). Cierpią z powodu niskiego lub labilnego poczucia własnej wartości, co powoduje

lęk społeczny, który starają się pokryć agresją słowną czy stosując też przemoc wobec własnych dzieci.

Ponadto psychologowie od 2014 r. przeprowadzają badania u kandydatów na rodziny zastępcze oraz u już funkcjonujących rodzin zastępczych w celu wydania zaświadczenia o posiadaniu odpowiednich predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Poza tym w celu udzielania pomocy w sprawach: wypalenia zawodowego, trudności wychowawczych, problemów formalno-prawnych związanych z wykonywaniem funkcji rodzica zastępczego, rozwiązywania problemów związanych z obciążeniem emocjonalnym w sytuacji rozstania z dzieckiem oraz trudności w relacjach z biologicznymi rodzicami dzieci znajdującymi się pod pieczę, prowadzona jest przez jednego z psychologów grupa wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych.

W celu realizacji tego zadania zakupiono stosowne testy diagnostyczne, zaś od 2016 r. psychologowie raz w miesiącu poddają się superrewizji, co zapewnia profesjonalizm i podwyższa jakość świadczonych przez nich usług.

Pomoc pedagogiczna udzielana w Ośrodku przez 2 pedagogów opiera się przede wszystkim na pedagogizacji indywidualnej i rodzinnej, która odbywa się regularnie raz w tygodniu i jest realizowana zarówno w naszym Ośrodku, jak i w miejscu zamieszkania klienta. Dodatkowo prowadzone są doradztwo i konsultacje, które odbywają się według potrzeb klientów. Pedagodzy oferują również indywidualne douczenie dla dzieci z terenu Świętochłowic. Najczęściej pracują z dziećmi, które posiadają opinię z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, borykającymi się przeważnie z dysleksją rozwojową czyli specyficznymi trudnościami w uczeniu się pisanie i czytania, co znacznie wpływa na niskie osiągnięcia edukacyjne. Douczenie odbywa się według potrzeb dzieci zarówno w Ośrodku, jak i w ich miejscu zamieszkania. Ma to na celu wyrównanie braków wynikających z zaburzeń o podłożu dyslektycznym, zapobieganie pogłębianiu się niepowodzeń szkolnych, wyrabianie właściwej motywacji do nauki oraz przekonania o własnej wartości, wdrażanie do systematycznej pracy, uzupełnianie braków programowych, wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci, które nie mają należytej pomocy w nauce ze strony rodziców z różnych względów. Rodzice młodszych dzieci uczestniczą w takich spotkaniach jako obserwatorzy, w ten sposób otrzymują wskazówki jak pracować z dziećmi w domu. Pedagogizacja osób zgłoszonych przez asystentów rodziny, czy pracowników socjalnych dotyczy przeważnie rodzin o niskich kompetencjach wychowawczych. Większość tych rodzin nie ma prawidłowych wzorców postaw rodzicielskich, boryka się z problemem alkoholowym, bezrobociem, stosowaniem przemocy oraz problemami finansowymi. Wszystko to często powoduje, że rodzice stają się niezaradni życiowo, niewydolni wychowawczo, co prowadzi do zaniedbywania dzieci. Celami proponowanej pedagogizacji dla rodzin jest zwiększenie ich kompetencji wychowawczych, korygowanie nieprawidłowych postaw rodzicielskich, zapoznanie z prawidłowymi metodami wychowawczymi, praca nad prawidłową komunikacją między członkami rodziny. Pedagogizacja rodziców zastępczych natomiast dotyczy przeważnie rodzin, w których występują problemy wychowawcze z dziećmi. Celem takiej pedagogizacji jest zdiagnozowanie, ukazanie i zniwelowanie błędów wychowawczych oraz zwiększenie ich wiedzy teoretycznej i praktycznej dotyczącej wychowania.

Pedagodzy w ramach swej pracy wspierają rodziny zastępcze poprzez prowadzenie: grupy

terapeutyczno-edukacyjnych dla wychowanków rodzin zastępczych oraz grupy wsparcia dla rodziców zastępczych spokrewnionych. Zajęcia dla wychowanków mają na celu ukazanie alternatywnych form spędzenia czasu wolnego, kształtowanie akceptowanych przez społeczeństwo norm i zachowań społecznych, dostarczenia umiejętności radzenia sobie z napotkanymi trudnościami w codziennym życiu oraz rozwijanie potencjału możliwości dzieci. Celem prowadzonej grupy wsparcia dla rodziców zastępczych spokrewnionych jest wymiana doświadczeń, wspieranie się w trudnościach wynikających z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wzrost kompetencji wychowawczych, poznanie metod wspierających proces wychowawczy. Dzielenie się osobistymi spostrzeżeniami, dyskusja, wspólne poszukiwanie rozwiązań konkretnych problemów sprawiają, że rodzice zastępczy nie czują osamotnienia w codziennych trudnościach.

Psycholodzy i pedagodzy Ośrodka stanowią również wsparcie specjalistyczne w sytuacjach kryzysowych występujących w rodzinie. Wiąże się to z interwencyjnymi wizytami domowymi, kiedy bezpośrednio zagrożone jest zdrowie i życie dzieci lub dorosłych.

Aby zrealizować zadania jakim jest utworzenie „Akademii rodzica” pedagodzy pod koniec 2016r. ukończyli stosowne szkolenia i uzyskali kwalifikacje, do prowadzenia takich zajęć dla grupy rodziców. W bieżącym roku po raz pierwszy prowadzone są one w ramach programu unijnego „Działanie i wsparcie w życiu i na starcie”.

Z roku na rok wzrasta liczba osób, którym specjaliści zatrudnieni w Ośrodku udzielają wsparcia. Zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną i pedagogiczną jest bardzo duże i ma tendencję wzrostową co powoduje, że oczekiwanie na wizytę przedłuża się. Tendencje tą przedstawia tabela nr 4

Tabela Nr 4 Liczba osób objętych wsparciem Ośrodka Wsparcia Rodzin „Tęcza” oraz liczba odbytych spotkań w okresie od 01.01. 2012 r. do 31.12.2017 r.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba osób objętych wsparciem Ośrodka Wsparcia Rodzin „Tęcza	125	221	245	302	300	297
Liczba spotkań/porad	456	1026	1262	1388	1657	1420

Wsparcie rodziny naturalnej organizowane jest również przez placówki wsparcia dziennego. Jednym z jej najważniejszych zadań jest chronienie rodziny przed roz biciem i wyrwaniem dzieci z środowiska rodzinnego i rówieśniczego. Placówki te mają więc obowiązek objęcia wsparciem zarówno dzieci, jak i ich rodziców. Wychowankowie placówek dzięki zorganizowanym zajęciom oraz uczestnictwu w różnego rodzaju imprezach mają możliwość podnoszenia swojego poziomu intelektualnego, rozwoju relacji społecznych, empatii, otwartości na problemy innych ludzi, uczą się działań przedsiębiorczych i gospodarności, odpowiedzialności za wspólne dobro wspólnie je tworząc i w nim uczestnicząc.

Prowadzenie placówek wsparcia dziennego od stycznia 2013r., w drodze konkursu zlecono Towarzystwu Przyjaciół HEILOO, które w ostatnim roku przekształciło się w Stowarzyszenie Integracji Międzypokoleniowej „Skrzydła”. Ponadto od 27.03.2017r. po uzyskaniu zezwolenia Prezydenta Miasta

światlicę środowiskową prowadzi również Fundacja Rodzin Polskich im. św. Jana Pawła II.

Pracę z dziećmi i młodzieżą prowadzi wykwalifikowana kadra pedagogiczna wspomagana pracą wolontariuszy.

Stowarzyszenie „Skrzydła” prowadziło do tej pory trzy placówki: Światlicę Socjoterapeutyczną; Światlicę Środowiskową nr 1 oraz Klub Młodzieżowy „Dziupła”. Placówki wsparcia dziennego działają od poniedziałku do piątku w godzinach popołudniowych, natomiast w czasie wakacji, ferii i w dniach wolnych od zajęć szkolnych w godzinach dopołudniowych. W zajęciach organizowanych przez światlice uczestniczą dzieci w wieku od 6 do 14 lat, zaś w zajęciach organizowanych przez klub biorą udział wychowankowie w wieku od 13 do 18 lat.

Wychowankowie placówek objęci są zajęciami terapeutycznymi, kompensacyjnymi, wyrównawczymi, wychowawczymi i profilaktycznymi. Organizowane są także zajęcia integracyjne, oparte na grach i zabawach w grupie, zawody sportowe, gry terenowe, zajęcia plastyczne oraz warsztaty fotograficzne. Ponadto wychowankowie Klubu objęci są zajęciami pedagogicznymi realizującymi zajęcia psychoprofilaktyczne, korekcyjne. Podczas zajęć dydaktycznych młodzież uzyskuje pomoc w odrabianiu zadań domowych, uzupełniła swoje braki programowe, przygotowuje się do lekcji i sprawdzianów. Dzięki tym zajęciom wychowankowie wyrównują swoje szanse edukacyjne, uczą się systematyczności i brania odpowiedzialności za własną naukę. Młodzież korzysta z bazy komputerowej podarowanej przez firmę ArcelorMittal. Ponadto wszyscy wychowankowie placówek wsparcia dziennego są objęci obowiązkowymi zajęciami, które obejmowały min:

- pomoc w odrabianiu zadań domowych i nauce, pomoc w realizacji szkolnych projektów, bezpłatne korepetycje z języka angielskiego i niemieckiego, chemii oraz biologii;
- zajęcia wychowawcze i profilaktyczne między innymi takie jak czytanie bajek terapeutycznych i ich omawianie, zajęcia na temat złości i sposobów radzenia sobie z nią, itp.;
- zajęcia kulinarne (przygotowywanie różnych potraw);
- zajęcia rozwijające zainteresowania takie jak warsztaty twórcze, warsztaty rytmiczno – muzyczne, teatralne;
- zajęcia sportowo – rekreacyjne.

Prócz zaplanowanych zajęć organizowany jest również aktywny wypoczynek dzieci i młodzieży w czasie ferii zimowych oraz letnich, różne imprezy okolicznościowe takie jak: święto Babci i Dziadka, Śniadanie Wielkanocne, Dzień Mamy i Taty, Dzień Ziemi, Św. Mikołaj oraz wspólna Wigilia itp.

Wychowankowie dzięki zorganizowanym zajęciom oraz uczestnictwu w różnego rodzaju imprezach kulturalnych mają możliwość podnoszenia swojego poziomu intelektualnego, rozwoju relacji społecznych, empatii, otwartości na problemy innych ludzi, uczą się działań przedsiębiorczych i gospodarności, odpowiedzialności za wspólne dobro razem je tworząc i w nim uczestnicząc.

Tabela Nr 5 Liczba rodzin objętych wsparciem placówek wsparcia dziennego w okresie od 01.01. 2012 r. do 31.12.2017 r.

Rok	Liczba Światlic	Liczba dzieci
2012	3	102

2013	3	86
2014	3	101
2015	3	91
2016	3	74
2017	2	43

W zagadnieniu wsparcia rodziny naturalnej ważną okolicznością jest to, iż duża część rodzin subsydiowanych – to rodziny od wielu lat wzmacniane instytucjonalnymi protezami, tj. przez pracowników socjalnych lub kuratorów. Rodziny o mocno zaburzonych relacjach i głębokich dysfunkcjach. Dlatego w pracy z tymi rodzinami skupiono się głównie na uzdrowieniu sytuacji dziecka. Pełna diagnoza tych rodzin, baczna ich obserwacja - pozwoliły na odseparowanie dzieci z środowisk, które nie roszą poprawy i które w istocie są zagrożeniem dla życia i zdrowia dziecka. Wielokrotnie mają również miejsce sytuacje, że zachodzi konieczność odebrania dzieci z rodzin, które nigdy nie były objęte żadną formą wsparcia, czy też kontroli, a stan patologii w tych rodzinach nie pozwolił na inne rozwiązanie. Odnotowuje się także przypadki, że dzieci samodzielnie chcą opuścić rodzinę biologiczną i być umieszczone poza nią, gdyż nie czują się w niej bezpiecznie. Dzieci te trafiają do pieczy zastępczej.

W Świętochłowicach w 2015 r. na podstawie nowych postanowień sądów rejonowych w różnych formach pieczy zastępczej umieszczonych zostało 79 dzieci, w 2016 r. 57 dzieci, zaś w 2017 r. 60 dzieci.

Poniżej dokonano porównania liczby dzieci umieszczonych po raz pierwszy w pieczy zastępczej w latach 2012 - 2017 r., tj. od czasu wprowadzenia przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do dnia sporządzania Programu.

Tabela Nr 6 Liczba dzieci z terenu Miasta Świętochłowice umieszczonych po raz pierwszy w różnych formach pieczy zastępczej na podstawie zrealizowanych postanowień sądów rejonowych w okresie od 01.01. 2012 r. do 31.12.2017 r.

RODZAJE PIECZY		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Piecza rodzinna	Rodzina zastępcza spokrewniona	10	28	23	8	6	11
	Rodzina zastępcza niezawodowa	7	7	7	14	7	7
	Rodzina zastępcza zawodowa	5	2	0	0	0	1
	Rodzina zastępcza pełniąca funkcję Pogotowia	10	10	11	11	6	6
POW* świętochłowickie w tym RDD		0	1	0	15	16	21

Piecznia instytucjonalna	POW z innych powiatów	14	8	9	31	22	14
SPECJALNE OŚRODKI WYCHOWAWCZE		29	24	18	0	0	0
RAZEM		75	80	68	79	57	60

*Ponadto w 2015 r. przeniesiono 75 dzieci ze Specjalnych Ośrodków Wychowawczych do Świętochłowickich POW

Dane liczbowe dotyczące kwestii liczby dzieci umieszczanych w różnych formach opieki zastępczej oraz proces rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej prezentują kolejne tabele, opracowane na podstawie prowadzonej sprawozdawczości.

Tabela Nr 7 Liczba dzieci z terenu Świętochłowic przebywających w różnych formach opieki instytucjonalnej w okresie od 01.01. 2012 r. do 31.12.2017 r.

TYP PLACÓWKI	2012	2013	2014	2015	2016	2017
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZE	39	44	40	156	178	175
RODZINNE DOMY DZIECKA	6	7	6	7	7	5
SPECJALNE OŚRODKI WYCHOWAWCZE	128	124	112	4	4	3
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE	37	46	49	47	45	34
ZAKŁADY OPIEKUŃCZO - LECZNICZE	1	1	1	1	1	2
ZAKŁADY POPRAWCZE I SCHRONISKA DLA NIELETNICH*	10	16	10	10	8	7
RAZEM W PIECZY INSTYTUCJONALNEJ	221	238	218	225	243	226

* Liczba wychowanków umieszczonych w Zakładach poprawczych i Schroniskach dla Nieletnich może być zaniżona, gdyż sąd nie zawsze informuje nas o umieszczeniu nieletniego w placówce

Tabela Nr 8 Liczba dzieci z terenu Świętochłowic przebywających w różnych formach zastępczej opieki rodzinnej (w tym też rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka mieszkające w innych miastach) w okresie od 01.01. 2012 r. do 31.12.2017 r.

TYP RODZINY ZASTĘPCZEJ	2012	2013	2014	2015	2016	2017
SPOKREWNIONA	86	99	106	94	75	80
NIEZAWODOWA	46	41	55	58	59	58
ZAWODOWA	22	18	9	6	3	4
RODZINNY DOM DZIECKA	1	2	2	2	1	1
POGOTOWIE RODZINNE	12	17	16	15	10	12
RAZEM W PIECZY RODZINNEJ	167	177	188	175	148	155

Tabela Nr 9 Analiza porównawcza rozwoju różnych form rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonujących na terenie Miasta

Świętochłowice w okresie od 01.01. 2012 r. do 31.12.2017 r.

Rok	FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ W ŚWIĘTOCHŁOWICACH			
	SPOKREWNIONE	NIEZAWODOWE	ZAWODOWE	POGOTOWIE RODZINNE
2012	67	21	4	2
2013	76	17	3	2
2014	72	20	2	2
2015	67	20	1	1
2016	57	22	1	1
2017	58	20	1	1

Analizując powyższe dane widoczne jest to, iż po okresie spadku umieszczeń dzieci w placówkach nieznacznie zmieniły się proporcje i tak w 2015 r. do rodzin zastępczych trafiło 42% wszystkich dzieci, w stosunku do których sądy rejonowe wydały postanowienia o ograniczeniu władzy rodzicielskiej poprzez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej. Analogicznie w 2016 r. było to 33%, zaś w 2017 r. 41,66% dzieci.

Wpływ na wysoką liczbę umieszczanych w pieczy instytucjonalnej dzieci ma między innymi przedłużające się postępowanie o uregulowanie sytuacji prawnej dzieci, już przebywających w pogotowiu rodzinnym. Przykładowo jedno z rodzeństw przebywa w pogotowiu rodzinnym ponad 2 lata, co skutkuje koniecznością umieszczania nowych małych dzieci w pieczy instytucjonalnej. Ponadto przedłużające się postępowanie sądowe regulujące sytuację prawną dziecka działa na jego niekorzyść, gdyż zmniejsza jego szansę na adopcję. Z problemem tym boryka się większość miast w Polsce, na co wskazuje w swych raportach Rzecznik Praw Dziecka.

Liczba dzieci będących w pieczy instytucjonalnej oraz innych formach instytucjonalnej opieki całkowitej od lat ulega nieznacznym wahaniom. Natomiast liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w ostatnim roku zmalała, zmalała również liczba rodzin zastępczych spokrewnionych. Może to być spowodowane faktem, iż sąd rodzinny ustanawia coraz mniej rodzin zastępczych spokrewnionych z uwagi na nie spełnianie wymogów ustawowych. Liczba rodzi niezawodowych i zawodowych od lat nie ulega większym zmianom.

Od kilku lat Ośrodek podejmuje działania, mające na celu zmianę proporcji na korzyść rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych, poprzez pozyskanie i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W tym celu specjaliści Ośrodka Wsparcia Rodzin "Tęcza" wraz z zastępcą kierownika DPDiR ds. rodzin zastępczych, w 2016r napisali autorski program szkoleniowy przeznaczony dla kandydatów chcących pełnić funkcję rodziny zastępczej. Oczekuje on na zatwierdzenia przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Celem stworzenia tego programu jest rozwój rodzinnej pieczy zastępczej w mieście Świętochłowice, teoretyczne i praktyczne przygotowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, podniesienie i wzmocnienie kompetencji rodzicielskich oraz umożliwienie dziecku rozwoju w bezpiecznym środowisku rodzinnym opartym na prawidłowych wzorcach.

Ponadto mały przyrost rodzin zastępczych niezawodowych oraz zawodowych może mieć przyczyny finansowe. Od początku funkcjonowania ustawy wynagrodzenia rodzin zastępczych zawodowych nie zostały zwaloryzowane i wynoszą 2 000 zł brutto dla rodziny zastępczej zawodowej oraz 2 600 zł dla pogotowia rodzinnego. Ponadto od kilku lat brak jest środków finansowych na przyznawanie świętochłowickim rodzinom zastępczym świadczeń fakultatywnych takich jak, dofinansowanie do wypoczynku dzieci poza miejscem zamieszkania, świadczeń na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, świadczeń na zwrot kosztów utrzymania lokalu mieszkalnego lub rodziny pomocowej opiekującej się dzieckiem w czasie niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem lub w trakcie nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych. Brak także odpowiednich zapisów w polityce mieszkaniowej w Mieście ułatwiających uzyskanie rodzinom zastępczym lub kandydatom na rodziny zastępcze mieszkań o większym metrażu – nie do remontu, lecz gotowych do zasiedlenia.

Pracownicy Działu podejmują zorganizowane działania ukierunkowane na poprawę sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Preferowane są działania zmierzające do powrotu dziecka do rodziny naturalnej. W przypadku gdzie rodzice nie podejmują żadnej współpracy i nie są zainteresowani zmianą swojego dysfunkcyjnego działania, pozbawienia rodziców władzy rodzicielskiej, a tym samym dania szansy małoletnim na umieszczenie ich w rodzinach adopcyjnych. Proces ten przedstawiają tabele 10 i 11.

Tabela Nr 10 Analiza porównawcza liczby dzieci z terenu Świętochłowic powracających z różnych form pieczy zastępczej do rodziny naturalnej w okresie od 01.01. 2012 r. do 31.12.2017 r.

OKRES	Z RODZIN ZASTĘPCZYCH SPOKREWNIONYCH	Z RODZIN ZASTĘPCZYCH NIEZAWODOWYCH	Z RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH	Z RODZIN ZASTĘPCZYCH PEŁNIĄCYCH FUNKCJE POGOTOWIA RODZINNEGO	Z PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH	ZE SPECJALNYCH OŚRODKÓW WYCHOWAWCZYCH	RAZEM POWROTÓW W ROKU
2012	5	1	0	0	2	6	14
2013	2	0	0	2	0	8	12
2014	1	0	0	6	7	0	14
2015	12	2	0	3	2	2	21
2016	3	1	0	0	7	0	11
2017	2	0	0	1	8	0	11
RAZEM	25	4	0	12	26	16	83

Tabela Nr 11 Analiza porównawcza liczby dzieci z terenu Świętochłowic trafiających z różnych form pieczy zastępczej do rodzin adopcyjnych w okresie od 01.01. 2012 r. do 31.12.2017 r.

OKRES	Z RODZIN ZASTĘPCZYCH SPOKREWNIONYCH	Z RODZIN ZASTĘPCZYCH NIEZAWODOWYCH	Z RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH	Z RODZIN ZASTĘPCZYCH PEŁNIĄCYCH FUNKCJE POGOTOWIA RODZINNEGO	Z PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH	ZE SPECJALNYCH OŚRODKÓW WYCHOWAWCZYCH	RAZEM ADOPCJI W ROKU
2012	0	1	4	3	2	0	10
2013	0	0	0	5	5	3	13

2014	0	2	1	4	2	3	12
2015	0	2	0	0	11	1	14
2016	0	4	0	3	11	0	18
2017r	0	2	0	2	7	0	11
RAZEM	0	11	5	17	38	7	78

Porównując dane zgromadzone na przestrzeni sześciu lat, można wyciągnąć wnioski, iż mimo tego, iż oba procesy są długotrwałe i zależne od wielu czynników, na które pracownicy Działu Pomocy Dziecku i Rodzinie nie mają wpływu, widoczna jest tendencja wzrostowa. Zwłaszcza uwagę zwraca rosnąca liczba dzieci, które trafiają do rodzin adopcyjnych, które tworzą im stabilne środowisko wychowawcze.

Do zadań własnych Miasta należy również usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, domy pomocy społecznej, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, schroniska dla nieletnich i zakłady poprawcze. Usamodzielnienie jest to długotrwały proces wychowawczy, który wprowadza osobę usamodzielnianą do podjęcia samodzielnego, dojrzałego życia i integracji ze środowiskiem lokalnym. Proces usamodzielnienia rozpoczyna się na rok przed osiągnięciem pełnoletniości przez osobę usamodzielnianą i w zależności od sytuacji życiowej wychowanka, może trwać najpóźniej do momentu osiągnięcia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia. Zgodnie z przepisami prawa usamodzielnianym wychowankom przysługuje pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, a także pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia. Pomoc na kontynuowanie nauki wynosi 500 zł lub 516,60 zł w przypadku wychowanków usamodzielnianych z ustawy o pomocy społecznej. Jest to bardzo niewielka pomoc biorąc pod uwagę to, iż w życiu większości z tych młodych osób osiągnięcie pełnoletniości oznacza wejście w samodzielne życie bez wsparcia własnej rodziny, a czasem nawet z koniecznością wzięcia na siebie odpowiedzialności za nieporadnego życiowo rodzica. Z danych statystycznych wynika, iż w latach 2012–2013 liczba osób pełnoletnich pozostających w pieczy zastępczej w Polsce zwiększyła się z 10,7% do 12,2% ogólnej liczby wychowanków pieczy zastępczej. Oznacza to, że obecne uregulowania skłaniają do pozostawania w pieczy zastępczej, zamiast podejmowania procesu usamodzielnienia. Ponadto szczególnie dotkliwym problemem są ograniczone możliwości zapewnienia odpowiednich warunków mieszkaniowych, co dla części wychowanków oznaczało konieczność powrotu do dawnego, często patologicznego środowiska.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Świętochłowicach jeden pracownik socjalny zatrudniony w I Zespole Działu Pomocy Dziecku i Rodzinie prowadzi pracę z usamodzielnionymi wychowankami pochodzącymi z Miasta Świętochłowic, równocześnie dla większości z nich będąc opiekunem usamodzielnienia, czyli osobą pełniącą kluczową rolę we wprowadzaniu wychowanka w dorosłe życie. Opracowuje z nimi Indywidualne Programy Usamodzielnienia oraz ich aktualizacje, a gdy kończą 25 lat dokonuje podsumowania realizacji Programu. Monitoruje proces kontynuacji nauki, równocześnie

motywując wychowanków do zachowania jak najwyższej frekwencji szkolnej. Pod jego opieką przebywają również wychowankowie, którzy pochodzą z innych Miast, lecz ich Miastem osiedlenia są Świętochłowice. Ponadto prowadzi pracę socjalną z wychowankami, którzy nie korzystają z pomocy finansowej z tytułu kontynuacji nauki, lecz z powodu swej niezaradności życiowej wymagają stałego wsparcia i pokierowania. W ramach pracy socjalnej wraz z wychowankami pracownik ten przeprowadza wizje lokali mieszkalnych, odbywa z nimi wizyty w MPGL w Dziale Lokalowym oraz u Prezydenta Miasta pomagając podopiecznym wybrać odpowiednie mieszkanie. W razie potrzeby bierze również udział w rozprawach sądowych z udziałem wychowanków oraz prowadzi Grupy Robocze w sprawie procedury Niebieskiej Karty założonej wychowankom. Ponadto w sprawach swoich klientów, którzy mają problemy z uzależnieniami przeprowadza konsultacje na Oddziale Psychiatrycznym w Świętochłowicach bądź w Poradni Zdrowia Psychicznego, jak również konsultacje lub wizyty u specjalistów ds. uzależnienia od substancji psychoaktywnych. Udziela indywidualnej pomocy edukacyjnej poprzez przeprowadzanie rozmów z wychowankami na tematy świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa.

Mając na uwadze potrzeby usamodzielnianych wychowanków organizuje spotkania z pedagogiem szkolnym w celu wyboru kierunku kształcenia. Prowadzi doradztwo zawodowe. Pomaga w pisaniu CV oraz listów motywacyjnych. Ponadto co roku, zgłasza chętnych wychowanków do programów unijnych, w ramach których biorą udział np. w kursach prawa jazdy oraz w kursach zawodowych i spotkaniach z doradcą zawodowym. Poza tym, co roku kieruje wychowanków do CIS, gdzie znajdują zatrudnienie.

Mimo wzmożonej pracy socjalnej od kilku lat stale zmniejsza się liczba wychowanków kontynuujących naukę. Dane statystyczne dotyczące kwestii wychowanków z Miasta Świętochłowice rozpoczynających, co roku proces usamodzielniania oraz ich gotowość do kontynuowania nauki prezentują kolejne tabele, opracowane na podstawie prowadzonej sprawozdawczości.

Tabela Nr 12 Analiza porównawcza liczby wychowanków, którzy w danym roku rozpoczęli proces usamodzielnienia i kontynuowali naukę w okresie od 01.01. 2012 r. do 31.12.2017 r.

OKRES	USAMODZIELNIENI WYCHOWANKOWIE W ROKU	WYCHOWANKOWIE KTÓRZY PODJĘLI NAUKĘ	USAMODZIELNIENI WYCHOWANKOWIE W ROKU	WYCHOWANKOWIE KTÓRZY PODJĘLI NAUKĘ	USAMODZIELNIENI WYCHOWANKOWIE W ROKU	WYCHOWANKOWIE KTÓRZY PODJĘLI NAUKĘ
	WYCHOWANKOWIE RODZIN ZASTĘPCZYCH		WYCHOWANKOWIE PLACÓWEK OPIEKUNTCZO - WYCHOWAWCZYCH		WYCHOWANKOWIE POZOSTAŁYCH PLACÓWEK	
2012	7	6	1	1	14	7
2013	10	6	4	2	21	14
2014	13	9	2	0	20	5
2015	11	9	2	1	14	5
2016	3	1	16	9	11	3
2017	17	11	4	2	8	1
RAZEM	61	42	29	15	88	35

Zgodnie z przedstawionymi danymi w ostatnich trzech latach wzrosła liczba

usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych. Istotne jest jednak to, iż większość z nich usamodzielniła się parę lat po ukończeniu pełnoletności. Obecne przepisy umożliwiają bowiem pozostanie w pieczy zastępczej aż do 25 roku życia, w odróżnieniu do wychowanków z ustawy o pomocy społecznej, których proces usamodzielnienia zaczyna się z dniem ukończenia 18 roku życia lub 21 lat w przypadku wychowanków placówek resocjalizacyjnych. Jak wynika z powyższej analizy na przełomie ostatnich sześciu lat 68,85 % wychowanków rodzin zastępczych i 51,72 % placówek opiekuńczo – wychowawczych po usamodzielnieniu się kontynuuje naukę. Wychowanków specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych kontynuujących naukę jest jedynie 39,77% z wszystkich wychowanków rozpoczynających proces usamodzielnienia.

Wzrost uczących się wychowanków jest jednak błędną tezą, gdyż patrząc na wszystkich usamodzielnianych wychowanków liczby te przedstawiają się z gołą inaczej.

Tabela Nr 13 Analiza porównawcza liczby wszystkich wychowanków, którzy rozpoczęli proces usamodzielnienia w poprzednich latach i nadal kontynuują naukę w okresie od 01.01. 2012 r. do 31.12 .2017 r.

OKRES	WSZYSCY WYCHOWANKOWIE DO 25 ROKU ŻYCIA	WYCHOWANKOWIE KTÓRZY KONTYNUOWALI NAUKĘ	WSZYSCY WYCHOWANKOWIE DO 25 ROKU ŻYCIA	WYCHOWANKOWIE KTÓRZY KONTYNUOWALI NAUKĘ	WSZYSCY WYCHOWANKOWIE DO 25 ROKU ŻYCIA	WYCHOWANKOWIE KTÓRZY KONTYNUOWALI NAUKĘ
	WYCHOWANKOWIE RODZIN ZASTĘPCZYCH		WYCHOWANKOWIE PLACÓWEK OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH		WYCHOWANKOWIE POZOSTAŁYCH PLACÓWEK	
2012r	100	33	19	7	69	12
2013r	99	35	18	5	80	17
2014r	97	48	16	5	94	21
2015r	95	50	18	3	99	23
2016r	73	38	31	15	98	22
2017r	78	39	33	14	98	14
RAZEM	542	243	135	48	538	108

Procentowy udział uczących się wychowanków w stosunku do pełnej ich liczby wygląda zgoła odmiennie – jedynie 44,83 % wychowanków rodzin zastępczych, 35,56 % wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz 20,07% wychowanków usamodzielnianych z ustawy o pomocy społecznej kontynuuje naukę. Ponadto dla części z nich nie jest to proces stały, gdyż co roku około 20% przerywa naukę w trakcie roku szkolnego. Część z nich czyni to z powodu braku nawyku systematyczności i obowiązku oraz złych warunków socjalnych, które dodatkowo utrudniają im kontynuowanie edukacji. Jest również druga grupa wychowanków, którzy znajduje stałą pracę, uniemożliwiającą uzyskanie prawidłowej frekwencji szkolnej.

Nawiązując do opracowań krajowych i opracowań tutejszego Ośrodka Pomocy Społecznej można wysnuć tezę, iż główną przyczyną tak małej liczby uczących się wychowanków jest fakt, że po latach inwestowania w ich opiekę i wychowanie w różnych formach opieki zastępczej, po jej

opuszczeniu są oni zmuszeni wracać do środowisk rodzinnych, z których zostali zabrani. Powrót do środowiska oznacza w wielu przypadkach ponowną demoralizację oraz pauperyzację wychowanków.

Zjawisko to jest spowodowane trudnościami w uzyskaniu własnych mieszkań przez wychowanków. Brak jest bowiem odpowiednich przepisów w polityce mieszkaniowej Miasta w temacie priorytetowego przyznawania mieszkań do zamieszkania wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki. Obecnie czas oczekiwania wychowanka na własne mieszkanie wynosi około 2 lat. Ponadto w większości przypadków proponowane są im mieszkania umiejscowione w zdewastowanych zasobach mieszkaniowych i do generalnych remontów, nie zaś do zasiedlenia, jak to ma miejsce w niektórych innych miastach.

Częściowo koszty tych remontów pokrywane są ze świadczenia rzeczowego, które wychowankowie zgodnie z przepisami prawa otrzymują z tut. Ośrodka w formie pomocy na zagospodarowanie w wysokości nie wyższej niż 3 000 zł. Kosztorysy przedstawiane przez MPGL są jednakże tak wysokie, iż konieczne jest wykorzystywanie na ten cel również świadczenia na usamodzielnienie. Natomiast – zgodnie z założeniami ustawy – przyznanie tego świadczenia powinno wieńczyć proces usamodzielnienia. Pożądane byłoby, aby wychowankowie spożytkowali to świadczenie na stworzenie warunków do działalności zarobkowej, w tym podniesienia swoich kwalifikacji lub pokrywali wydatki związane z nauką, nie zaś zaspokajali swoje podstawowe potrzeby jakim jest posiadanie własnego mieszkania.

Na zjawisko porzucania nauki duży wpływ ma także wysokość świadczeń jakie otrzymują usamodzielniani wychowankowie z tytułu kontynuacji nauki. Świadczenie to jest znacznie niższe od świadczenia, jakie otrzymuje rodzina zastępcza na ich utrzymanie. Wysokość tego świadczenia zmusza wychowanków do szukania dodatkowego zatrudnienia, co często koliduje z nauką.

Mimo tych niemałych trudności, przy całkowitym braku wsparcia ze strony rodziny, część wychowanków jednak kontynuuje naukę i osiągają często bardzo dobre wyniki w nauce. Wychowankowie rodzin zastępczych i placówek pobierają naukę w różnego typu szkołach. Istotną kwestią jest stale podnoszący się poziom kształcenia się wychowanków. Analizę tego procesu przedstawia zamieszczona poniżej tabela.

Tabela Nr 14 Analiza poziomu kształcenia usamodzielnianych wychowanków w okresie od 01.01. 2012 r. do 31.12.2017 r.

	2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	RODZINY ZASTĘPCZE	PLACÓWKI OPIEKUNCZE	SOW / MOW / ZP / SdN	RODZINY ZASTĘPCZE	PLACÓWKI OPIEKUNCZE	SOW / MOW / ZP / SdN	RODZINY ZASTĘPCZE	PLACÓWKI OPIEKUNCZE	SOW / MOW / ZP / SdN	RODZINY ZASTĘPCZE	PLACÓWKI OPIEKUNCZE	SOW / MOW / ZP / SdN	RODZINY ZASTĘPCZE	PLACÓWKI OPIEKUNCZE	SOW / MOW / ZP / SdN	RODZINY ZASTĘPCZE	PLACÓWKI OPIEKUNCZE	SOW / MOW / ZP / SdN
GINNAZJA	1	0	2	0	0	2	1	0	3	2	0	6	1	0	3	0	0	2
ZSZ	3	2	2	2	2	4	6	3	3	3	1	2	3	6	4	4	3	1

LOI/OdD	9	2	5	8	1	7	14	1	9	14	0	9	10	6	7	10	10	6
TECHNIKA	2	0	2	8	0	1	9	0	1	7	0	1	2	2	1	2	1	1
POLICEALNE	13	2	1	12	2	1	10	1	2	16	2	3	14	1	3	9	0	2
WYŻSZE	5	1	0	5	0	1	8	0	3	8	0	2	8	0	4	14	0	2
RAZEM	33	7	12	35	5	16	48	5	21	50	3	23	38	15	22	39	14	14

Jak wynika z przedstawionej powyżej analizy ponad połowa wychowanków rodzin zastępczych kontynuuje naukę po zdobyciu średniego wykształcenia, w szkołach policealnych oraz na różnego typu uczelniach. Ponadto jest to najliczniejsza grupa uczących się wychowanków.

Na podkreślenie zasługuje również fakt, iż w ostatnich latach wzrosła liczba wychowanków kontynuujących edukację na uczelniach wyższych. Powyższe ma znaczący wpływ na pożądane zakończenie procesu usamodzielnienia, czyli wyjście wychowanków z systemu pomocy społecznej. Proces ten przedstawia następująca tabel.

Tabela Nr 14 Analiza liczby wychowanków, którzy po osiągnięciu 25 lat usamodzielnili się od systemu pomocy społecznej w okresie od 01.01. 2012 r. do 31.12.2017 r.

OKRES	WYCHOWANKOWIE KTÓRZY W ROKU UKOŃCZYLI 25 LAT	WYCHOWANKOWIE KTÓRZY WYSZLI Z SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ	WYCHOWANKOWIE KTÓRZY W ROKU UKOŃCZYLI 25 LAT	WYCHOWANKOWIE KTÓRZY WYSZLI Z SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ	WYCHOWANKOWIE KTÓRZY W ROKU UKOŃCZYLI 25 LAT	WYCHOWANKOWIE KTÓRZY WYSZLI Z SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ
	WYCHOWANKOWIE RODZIN ZASTĘPCZYCH		WYCHOWANKOWIE PLACÓWEK OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH		WYCHOWANKOWIE POZOSTAŁYCH PLACÓWEK	
2012r	11	6	3	3	4	0
2013r	19	7	4	3	9	1
2014r	13	10	0	0	10	2
2015r	24	13	3	1	13	0
2016r	12	5	2	1	7	2
2017r	11	7	3	1	13	4
RAZEM	90	48	15	9	56	9

Na przełomie ostatnich sześciu lat uniezależniło się od systemu pomocy społecznej 53,33% wychowanków rodzin zastępczych, którzy ukończyli w danym roku 25 lat, czyli zgodnie z przepisami zakończyli proces usamodzielnienia. Analogiczny proces nastąpił u 60% wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych i 16,07 % pozostałych placówek. Liczba ta może okazać się wyższa,

gdyż z nie małą liczbą wychowanków nie ma możliwości spisania zakończenia procesu usamodzielnienia z powodu ich migracji w inne rejony kraju lub za granicę kraju.

W roku 2016 Ośrodek Pomocy Społecznej w Świętochłowicach wystąpił z wnioskiem o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020 dla osi priorytetowej: IX Włączenie społeczne dla działania: 9.2. Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne dla poddziałania 9.2.5. Rozwój usług społecznych. Projekt nosi tytuł „Działanie i wsparcie w życiu i na starcie” i realizowany jest od maja 2017 r. do kwietnia 2019 r. W ramach projektu realizowane są następujące zadania:

- Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla 15 dzieci i młodzieży w wieku od 8 do 12 lat – świetlica środowiskowa. W ramach działalności świetlicy utworzenie grupy wsparcia dla rodziców.
- Szkolenie wyjazdowe „Stres i wypalenie zawodowe – czyli, jak sobie z tym radzić” – dla rodzin zastępczych z Miasta Świętochłowice.
- Szkolenie niezawodowych rodzin zastępczych zgodnie z wymogami przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i rozwoju pieczy zastępczej.
- Organizacja i realizacja pikniku rodzinnego dla rodzin zastępczych oraz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.
- Zatrudnienie dwóch asystentów rodziny, którzy obejmują swoim wsparciem łącznie 14 rodzin.
- Poradnictwo specjalistyczne pod nazwą „Akademia Rodziców” dla 28 rodziców.
- Zajęcia wyrównawcze z matematyki oraz języka angielskiego dla 15 dzieci z klas od 1 do 6.

Powyższe działania mają wpływ na podniesienie jakości oraz wzrost dostępności usług wsparcia rodziny, rozwój rodzinnej pieczy zastępczej i przede wszystkim wsparcie procesu deinstytucjonalizacji oraz zapobiegania wykluczeniu społecznemu w Mieście Świętochłowice.

Wnioski końcowe:

Powyższa analiza wskazuje na konieczność:

1. Kontynuowania oraz rozbudowania dotychczasowej oferty wsparcia i pomocy skierowanej dla rodzin oraz kobiet w ciąży.
2. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej poprzez pozyskanie i szkolenie nowych rodzin oraz wzmacnianie umiejętności opiekuńczych i wychowawczych rodzin zastępczych już utworzonych, jak również zapobieganie wypaleniu zawodowemu.
3. Objęcie usamodzielniających się wychowanków kompleksowym wsparciem i pomocą w celu zapobieżenia ich wykluczeniu społecznemu i umożliwieniu im odejścia od pomocy społecznej.

IV. ADRESACI PROGRAMU

1. Rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.
2. Rodziny, w których występuje problem przemocy.
3. Rodziny ubogie i zagrożone ubóstwem.

4. Rodziny z niepełnosprawnym dzieckiem.
5. Rodziny po utracie chorego dziecka.
6. Kobiety w ciąży.
7. Rodziny zastępcze.
8. Usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych i innych.
9. Dzieci i młodzież z rodzin z „grupy ryzyka”.
10. Dzieci i młodzież zagrożona demoralizacją.
11. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej.

V. ZASOBY INSTYTUCJONALNE MIASTA

Koordinatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Świętochłowicach.

Na terenie Miasta Świętochłowice funkcjonują następujące instytucje i organizacje, które mogą współpracować z Koordynatorem w realizacji Programu:

Tabela Nr 15 Zasoby instytucjonalne Miasta

INSTYTUCJE RZĄDOWE I SAMORZĄDOWE	ORGANIZACJE POZARZĄDOWE
1. Prezydent Miasta	1. Stowarzyszenie "Razem dla Świętochłowic "
2. Rada Miejska	2. Stowarzyszenie Aktywni dla Świętochłowic
3. Centrum Integracji Społecznej	3. Stowarzyszenie "Fajnie jest Pomagać"
4. Centrum Kultury Śląskiej	4. Stowarzyszenie Honorowych Dawców Krwi
5. Komenda Miejska Policji	5. Stowarzyszenie Integracji Międzypokoleniowej „Skrzydła"
6. Miejska Biblioteka Publiczna	6. Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Spróbuj z Nami"
7. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Lokalowej	7. Stowarzyszenie Miłośników Lipin
8. Miejski Zarząd Oświaty	8. Stowarzyszenie na rzecz autyzmu Kokardka
9. Miejski Zespół Orzekania o Niepełnosprawności	9. Stowarzyszenie na Rzecz Osób Potrzebujących Pomocy Kierunek - Serce
10. Młodzieżowy Dom Kultury	10. Stowarzyszenie „Ruch Ślązaków"
11. Muzeum Powstań Śląskich	11. Fundacja Rodzin Polskich im. bł. Jana Pawła II
12. Ośrodek Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	12. Fundacja Rozwoju Świętochłowic
13. Ośrodek Sportu i Rekreacji „Skałka"	13. Fundacja "Wspólne Świętochłowice"
14. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna	14. Fundacja „Twoja Kotwica"
15. Powiatowy Urząd Pracy	15. Harcerski Klub Krótkofalowców
16. Pozamiejskowe Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze prowadzone dla Miasta Świętochłowice	16. IOGT Świętochłowice
17. Rodzinny Dom Dziecka Nr 1	17. Miejski Uczniowski Klub Sportowy Skałka Śląsk
18. Sąd Rejonowy	18. Ochronki przyparafialne
19. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Przystań"	19. Polski Czerwony Krzyż
20. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej	20. Polski Związek Niewidomych
21. Zespół opieki nad dziećmi do lat 3	21. Salezjański Wolontariat Misyjny „Młodzi Światu"

22.Zespół Opieki Zdrowotnej	22.ŚKS Naprzód - Lipiny 23.Towarzystwo Przyjaciół Dzieci 24.UKS JUDO 25.UKS TAEKWON-DO
-----------------------------	---

VI. CELE PROGRAMU

Program Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2018 – 2020 i jest kontynuacją Programów na lata 2012 – 2014 i 2015 – 2017. Jego kluczowym celem jest stworzenie spójnego systemu środowiskowego wsparcia i pomocy adresatów Programu.

Cele szczegółowe programu to:

1. Wzmocnienie rodziny naturalnej w wypełnianiu przez nią jej podstawowych funkcji.
2. Rozwój oraz wspieranie rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Wspieranie procesów życiowego usamodzielnienia się wychowanków oraz zapobieżenie ich wykluczeniu społecznemu i umożliwieniu im odejścia od pomocy społecznej.

Cele niniejszego Programu są zgodne z Pierwszym Celem Strategicznym Miejskiej Strategii Rozwoju Świętochłowic do roku 2030 "Zaspokojenie podstawowych potrzeb społecznych mieszkańców Świętochłowic w stopniu, który wzmaga poczucie przynależności i zwiększa tym samym poziom integracji społeczności lokalnej"

Pierwszy i priorytetowy cel Programu jest oparty na przekonaniu iż, najważniejszym prawem każdego dziecka jest możliwość wychowania się w rodzinie naturalnej, a w przypadku separacji, utrzymania z nią osobistych kontaktów oraz powrotu do rodziny. Gdy rodzice nie wypełniają w sposób prawidłowy zadań opiekuńczych i wychowawczych konieczne jest podjęcie wszelkich działań zmierzających do wsparcia rodziny, korygowania dysfunkcyjnych zachowań, przezwyciężenia problemów uniemożliwiających sprawowanie opieki nad dzieckiem, których osoby te nie są w stanie pokonać samodzielnie. W szczególności wsparcie takie powinno polegać na: diagnozie sytuacji rodziny i jej najbliższego środowiska, analizie przyczyn pojawiających się kryzysów oraz monitorowaniu sytuacji rodzin zagrożonych ich wystąpieniem, wzmocnieniu poczucia odpowiedzialności za wszystkich członków rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej, dążeniu do reintegracji rodziny. Wprowadzenie mediacji do oferty pomocowej oszczędzi członkom rodziny – co jest szczególnie istotne w przypadku dzieci, przyniesie satysfakcję z samodzielnego podejmowania decyzji we własnych sprawach. Głównym celem mediacji jest wsparcie rodziny w kryzysie, by jej członkowie mogli przy udziale specjalisty samodzielnie wypracować rozwiązania oparte na rzeczywistych potrzebach, a zarazem dostosowane do ich możliwości. W tym celu konieczne jest objęcie rodzin „z grupy ryzyka” wsparciem kadry specjalistów takich jak asystenci rodziny, pedagodzy, psychologzy oraz mediatorzy.

Drugim ważnym celem Programu jest tworzenie oraz wspieranie rodzinnych formy pieczy

zastępczej. Przy czym należy pamiętać, iż organizowanie dla dziecka pieczy zastępczej jest ostatecznością i winno mieć charakter czasowy oraz być postrzegane jako element procesu wzmocnienia rodziny naturalnej. Działaniu temu winna towarzyszyć zasada zapewnienia dziecku optymalnych warunków rozwojowych, które mogą zagwarantować rodzinne formy pieczy zastępczej. W zadaniu tym kładzie się szczególny nacisk na zwiększenie liczby niezawodowych oraz zawodowych rodzin zastępczych poprzez pozyskiwanie oraz szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze, a także częściową likwidację barier, które mają zachęcić mieszkańców Świętochłowic do podjęcia się obowiązków związanych z opieką nad dziećmi w ramach rodzinnej pieczy zastępczej.

Osoby usamodzielniające się w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) zazwyczaj nie mogą liczyć na wsparcie ze strony swoich rodzin biologicznych. Dlatego też trzecim celem Programu jest wspieranie młodych osób, które opuszczają rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz inne, w zakresie procesu usamodzielnienia poprzez m.in. pomoc w uzyskaniu wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, a także wsparcie finansowe i rzeczowe oraz pracę edukacyjno - wychowawczą wspierającą ich życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem.

Reasumując, Program Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020, chcąc przeciwdziałać zdiagnozowanym problemom, kieruje się następującymi regułami:

1. Podejmowanie wczesnych działań profilaktycznych zanim narosną problemy.
2. Praca z dzieckiem w jego środowisku rodzinnym.
3. Szybkie działania nakierowane na powrót dziecka do rodziny naturalnej.
4. Praca z młodzieżą zapobiegająca ich wykluczeniu społecznemu.

W Programie obowiązkowo należy ustalić coroczny limit zawodowych rodzin zastępczych, który prezentowany jest w poniższej tabeli.

Tabela 16 Limit zawodowych rodzin zastępczych na lata 2018-2020 r.

Rok 2018	
Rodziny zawodowe w tym rodziny pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	3
Rok 2019	
Rodziny zawodowe w tym rodziny pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	5
Rok 2020	
Rodziny zawodowe w tym rodziny pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	6

VII. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ

Zadanie	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
CEL 1: Wzmacnianie rodziny naturalnej w wypełnianiu przez nią jej podstawowym funkcji.			
1. Zwiększenie ilości kadry specjalistów wspierających rodziny z „grupy ryzyka”	<p>1.1. Planowane jest zwiększenie liczby asystentów rodzinnych do 8 etatów.</p> <p>Celem zadania jest objęcie jak największej liczby rodzin z „grupy ryzyka” pracą z rodziną w zakresie wzmacniania kompetencji rodzin naturalnych, konstruktywnego rozwiązywania sytuacji konfliktowych, zwiększania świadomości potrzeb dziecka, poprawy komunikacji i relacji pomiędzy rodzicami a dziećmi, poprawy wizerunku rodziny w środowisku lokalnym, rozwiązywania sytuacji konfliktowych, treningu ekonomicznego, motywacji do leczenia, podjęcia zatrudnienia itp. Ponadto należy zaznaczyć, iż zwiększenie liczby etatów wiąże się z koniecznością realizacji postanowień sądowych zobowiązujących rodziny do współpracy z asystentem rodziny.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
	<p>1.2. Planowane jest zwiększenie liczby specjalistów zatrudnionych w Ośrodku Wsparcia Rodzin „Tęcza” do 4 etatów psychologów.</p> <p>Celem zadania jest objęcie jak największej liczby rodzin z „grupy ryzyka” wsparciem psychologicznym w zakresie pomocy psychologiczno-psychoterapeutycznej obejmującej diagnozę, doradztwo, konsultacje oraz terapię indywidualną, małżeńską/par i rodzinną, dla osób borykających się z zaburzeniami nastroju, zaburzeniami lękowymi, silnymi reakcjami na stres, procesem żałoby po stracie, z problemem przemocy i uzależnienia oraz uczestniczenie w kontaktach rodziców biologicznych z dziećmi, celem realizacji postanowień sądowych. Ponadto w związku z realizacją programu autorskiego szkoleniowego przeznaczonego dla kandydatów na rodziny zastępcze wymagane jest zwiększenie liczby zatrudnionych psychologów.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020

	<p>1.3. Planowane jest zwiększenie liczby specjalistów zatrudnionych w Ośrodku Wsparcia Rodzin „Tęcza” do 3 etatów pedagogów.</p> <p>Celem zadania jest objęcie jak największej liczby rodzin z „grupy ryzyka” wsparciem pedagogicznym w zakresie podniesienia kompetencji wychowawczych, korygowania nieprawidłowych postaw rodzicielskich, przedstawienia prawidłowych metod wychowawczych, wprowadzenia zasad, ukazania pozytywnych wzorców zachowań, budowania więzi emocjonalnych, prawidłowej komunikacji pomiędzy członkami rodziny oraz uczestniczenie w kontaktach rodziców biologicznych z dziećmi, celem realizacji postanowień sądowych. Ponadto w związku z realizacją programu autorskiego szkoleniowego przeznaczonego dla kandydatów na rodziny zastępcze, jak również prowadzenia zajęć wyrównawczych z dziećmi i młodzieżą z problemami dydaktycznymi wymagane jest zwiększenie liczby zatrudnionych pedagogów.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>2018 – 2020</p>
	<p>1.4. Planowane jest zatrudnianie 2 kwalifikowanych mediatorów</p> <p>Celem działania jest dogłębne rozpoznanie istoty i dynamiki konfliktu oraz preferencji obu stron tak, by mogło dojść do wzajemnego usłyszenia się, zrozumienia i znalezienia rozwiązania, w którym interesy obu stron będą uwzględnione i wypracowania satysfakcjonującego obie strony konfliktu rozwiązania.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>2018 – 2020</p>
	<p>1.5 Planowane jest zatrudnienie 2 Pedagogów ulicy.</p> <p>Celem zadania jest bezpośredni kontakt z „dziećmi ulicy” w celu zdobycia ich zaufania i sympatii, a następnie proponowanie im alternatywnego spędzania czasu wolnego i zapobieganie ich demoralizacji.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe</p>	<p>2018 – 2020</p>
	<p>1.6. Doskonalenie zawodowe pracowników instytucji i organizacji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie.</p> <p>Celem zadania jest podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników służb zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie poprzez ich udział w szkoleniach, kursach oraz warsztatach podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz udział w Superwizji.</p>	<p>OPS oraz wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie</p>	<p>2018 – 2020</p>
<p>2. Rozszerzenie oferty pomocowej skierowanej do rodzin z „grupa ryzyka” oraz rodzin będących w kryzysie</p>	<p>2.1. Zakup narzędzi niezbędnych do pracy psychologów.</p> <p>Celem zadania jest zakupienie testów diagnostycznych wykorzystywanych w wykonywanej pracy.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>2018 – 2020</p>
	<p>2.2 Prowadzenie mediacji w sprawach rodzinnych przez licencjonowanych mediatorów.</p> <p>Celem działania jest poprawa relacji w rodzinie, dążenie do rozwiązania konfliktów rodzinnych, w którym interesy obu stron będą uwzględnione.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>2018 – 2020</p>

	<p>2.3. Prowadzenie przez psychologów terapii par, małżeństw i rodzin.</p> <p>Celem działania jest zminimalizowaniem dysfunkcji w rodzinie poprzez poprawę komunikacji pomiędzy członkami rodziny jak również przerwanie łańcucha „katów”, czyli terapię zachowań przemocowych w rodzinie</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
	<p>2.4 Prowadzenie przez dwóch pedagogów zajęć edukacyjnych pod nazwą „Akademii rodzica”</p> <p>Celem działania jest podtrzymanie działań realizowanych w ramach projektu unijnego pt. „Działanie i wsparcie w życiu i na starcie”.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
	<p>2.5. Prowadzenie indywidualnej terapii oraz poradnictwa pedagogicznego i psychologicznego</p> <p>Celem działania jest odbudowa rodziny naturalnej poprzez wzmacnianie jej poszczególnych członków.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
	<p>2.6. Prowadzenie Pogotowia Specjalistycznego</p> <p>Celem działania jest udzielenia pomocy pedagogicznej i psychologicznej rodzinom z „grupy ryzyka w miejscu zamieszkania tych rodzin</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
	<p>2.7. Prowadzenie przez lidera grupy wsparcia dla absolwentów „Akademii rodzica”</p> <p>Celem działania jest umożliwienie osobom które ukończyły pełny cykl zajęć edukacyjnych dzielenia się doświadczeniem w pokonywaniu trudności związanych ze wspólnym problemem, budowanie siły, nadziei i poczucia wartości wśród uczestników, poprawy samopoczucia oraz szukanie wspólnymi siłami rozwiązań.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
3.Rozwój placówek wsparcia dziennego	<p>3.1. Uruchomienie w każdej dzielnicy, co najmniej jednej specjalistycznej placówki wsparcia dziennego czynnej pięć dni w tygodniu przez minimum 4 godziny.</p> <p>Celem zadania jest objęcie jak największej liczby dzieci z rodzin z „grupy ryzyka” specjalistycznym wsparciem.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe	2018 – 2020
	<p>3.2. Wsparcie Ochronek przyparafialnych pracą terapeutyczną świadczoną przez wykwalifikowanych pedagogów lub terapeutów.</p> <p>Celem działania jest objęcie specjalistycznym wsparciem jak największej liczby dzieci z rodzin z „grupy ryzyka”.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe	2018 – 2020
	<p>3.3. Obozy terapeutyczne dla wychowanków placówek wsparcia dziennego.</p> <p>Celem zadania jest wzmocnienie i utrwalenie oddziaływań wychowawczo – terapeutycznych prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe	2018 – 2020
4.Wsparcie rodziny i dziecka z „grupy ryzyka” przez	3.1. Priorytetowe przyjmowanie dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny do przedszkoli miejskich oraz żłobków.	Miejski Zarząd Oświaty	2018 – 2020

placówki oświatowe	3.2. Priorytetowe traktowanie dzieci z rodzin z „grupy ryzyka” przy organizacji wszelkich form wsparcia w szkole (kółka zainteresowań, zajęcia wyrównawcze oraz inne zajęcia organizowane przez szkołę).	Miejski Zarząd Oświaty	2018 – 2020
	3.3. Stała współpraca pedagogów szkolnych z innymi instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz wsparcia dziecka z rodziny „ z grupy ryzyka”.	Miejski Zarząd Oświaty	2018 – 2020
CEL 2: Rozwój oraz wspieranie pieczy zastępczej			
1. Prowadzenie placówki opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego	1.1. Prowadzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego pod nazwą Rodzinny Dom Dziecka Nr 1 w Świętochłowicach. Celem zadania jest zapewnienie całodobowej opieki i wychowania 8 dzieciom w środowisku rodzinnym.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
2. Rozwój rodzicielstwa zastępczego z akcentem na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe	2. 1. Po zatwierdzeniu przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wdrożenie autorskiego programu szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze. Celem działania jest zwiększenie dostępności do szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
	2.2. Prowadzenie kampanii promującej rodzicielstwo zastępcze na rzecz pozyskania nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, w szczególności zawodowych oraz niezawodowych. Celem zadania jest zwiększenie liczby profesjonalnie przygotowanych osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
	3.2. Organizowanie specjalistycznych szkoleń oraz Superwizji dla 4 pracowników Zespołu ds. Pieczy Zastępczej. Celem zadania jest podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników Zespołu ds. Pieczy Zastępczej.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
3. Likwidacja barier utrudniających rozwój rodzicielstwa zastępczego - przywileje	3.1. Zapewnienie 50% zniżki na bilety wstępu na pływalnie miejskie, lodowisko miejskie oraz Muzeum Powstań Śląskich, a także zniżki na płatne imprezy kulturalne i sportowe organizowane przez jednostki budżetowe i samorządowe instytucje kultury Miasta Świętochłowice w ramach realizacji programu „Karta 3 +” dla rodzin zastępczych w których łącznie jest przynajmniej troje dzieci. Celem zadania jest zachęcenie mieszkańców Miasta do podejmowania się roli rodzin zastępczych.	Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta	2018 – 2020
	3.2. Dofinansowanie raz w roku do zorganizowanych form wypoczynku letniego w kwocie co najmniej 500 zł na każde dziecko umieszczone w rodzinach zastępczych niezawodowych, zawodowych oraz w Rodzinnym Domu Dziecka Nr 1 w Świętochłowicach. Celem zadania jest umożliwienie rodzinom zastępczym wysłania na wypoczynek letni swoim wychowankom, a równocześnie stworzeniem warunków rodzicom zastępczym do odpoczynku, nabrania nowych sił niezbędnych w pracy z dziećmi.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020

	<p>3.3. Wzrost wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych. Celem zadania jest pozyskanie większej liczby kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018
	<p>3.4. Priorytetowe przyjmowanie do przedszkoli miejskich oraz żłobków dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.</p>	Miejski Zarząd Oświaty	2018 – 2020
	<p>3.5. Wprowadzenie do polityki mieszkaniowej Miasta zapisu o priorytetowym przyznawaniu rekomendowanym przez Ośrodek Pomocy Społecznej kandydatom na rodziny zastępcze zawodowe lub na prowadzącego rodzinny dom dziecka, wyremontowanych lokali mieszkalnych z zasobów miasta, o powierzchni odpowiadającej liczbie przyjmowanych dzieci. Celem zadania jest zachęcenie mieszkańców Miasta do podejmowania się roli zawodowych rodzin zastępczych.</p>	Miejskie Przedsiębiorstw o Gospodarki Lokalowej Sp.zo.o	2018 – 2020
4. Organizowanie wsparcia dla rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w tych rodzinach	<p>4.1. Wielopłaszczyznowe wsparcie rodzin zastępczych przez 4 pracowników zatrudnionych w Zespole ds. Pieczy Zastępczej. Celem zadania jest udzielanie poradnictwa i wsparcia w rozwiązywaniu codziennych problemów rodzin oraz dokonanie bieżącej oceny sytuacji opiekuńczo-wychowawczej, szkolnej i zdrowotnej wychowanków.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
	<p>4.2. Prowadzenie terapii i poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego dla rodzin zastępczych oraz pracowników placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego. Celem działania jest wzmocnienie rodzicielstwa zastępczego.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
	<p>4.3. Prowadzenie przez psychologa grupy wsparcia dla rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych oraz pracowników placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego. Celem zadania jest integracja środowiska rodzinnej pieczy zastępczej oraz dzielenie się doświadczeniem .</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
	<p>4.4. Prowadzenie przez pedagogów grupy edukacyjno - wspierającej dla rodzin zastępczych spokrewnionych. Celem zadania jest integracja środowiska rodzinnej pieczy zastępczej oraz udoskonalenie wychowawczych umiejętności rodziców zastępczych.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
	<p>4.5. Prowadzenie cyklicznych szkoleń dla rodzin zastępczych. Celem zadania jest wzmocnienie rodzin zastępczych poprzez wykładanie wiedzy teoretycznej mającej na celu podwyższenie ich kompetencji i umiejętności</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
	<p>4.6. Prowadzenie Pogotowia Specjalistycznego Celem zadania jest udzielania pomocy pedagogicznej i psychologicznej rodzinom zastępczym oraz dzieciom w nich umieszczonych w miejscu zamieszkania tych rodzin.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020

	<p>4.7. Prowadzenie przez pedagogów grupy edukacyjno - wspierającej dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego.</p> <p>Celem zadania jest pomoc dziecku w adaptacji do nowych warunków oraz przywrócenie mu równowagi psychicznej.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
<p>CEL 3: Wspieranie procesów życiowego usamodzielnienia się wychowanków oraz zapobieżenie ich wykluczeniu społecznemu i umożliwieniu im odejścia od pomocy społecznej</p>			
1. Wspieranie wychowanków pieczy zastępczej w procesie ich usamodzielniania	<p>1.1. Planowane jest zwiększenie liczby pracowników socjalnych pracujących z usamodzielnianymi wychowankami do 2 etatów.</p> <p>Celem zadania jest objęcie wsparciem wszystkich, a zwłaszcza nie uczących się, borykających się z różnymi problemami w tym uzależnionych od różnych substancji psychoaktywnych usamodzielnionych wychowanków.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018
	<p>1.2. Pomoc w opracowaniu i monitorowanie realizacji Indywidualnych Programów Usamodzielniania.</p> <p>Celem zadania jest wsparcie usamodzielnionych wychowanków w procesie integracji z środowiskiem, uzyskaniu wykształcenia, podjęciu zatrudnienia, uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
	<p>1.3. Wypracowanie zasad współpracy pomiędzy pracownikami socjalnymi pracującymi z usamodzielnianymi wychowankami a placówkami opiekuńczo – wychowawczymi, w których są umieszczone świętochłowskie dzieci.</p> <p>Celem zadania jest ustalenie wspólnych zasad udzielania pomocy dla wychowanków oraz wdrażania ich w proces usamodzielniania.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
	<p>1.3. Wprowadzenie do polityki mieszkaniowej Miasta zapisu o priorytetowym przydzielaniu mieszkań do zasiedlenia wychowankom, którzy w sposób wzorowy realizują zapisy Indywidualnych Programów Usamodzielniania.</p> <p>Celem zadania jest wsparcie usamodzielnionych wychowanków w procesie integracji z środowiskiem i uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz motywowania ich do realizacji Programów.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej Rada Miejska Świętochłowie	2018
2. Praca edukacyjno – profilaktyczno - wychowawcza z usamodzielnianymi	<p>2.1. Organizowanie dla usamodzielnionych wychowanków zajęć kompensacyjno – wyrównawczych.</p> <p>Celem zadania jest pomoc w nauce wychowankom w celu osiągnięcia przez nich wykształcenia umożliwiającego odnalezienia się na rynku pracy.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020

wychowankami	2.2. Prowadzenie spotkań dla usamodzielnionych wychowanków w tematach promocji zdrowia, promocji zatrudnienia i poruszania się na rynku pracy, świadomego macierzyństwa i odpowiedzialnego rodzicielstwa. Celem zadania jest podniesienie świadomości i przygotowanie do samodzielnego i odpowiedzialnego życia.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 – 2020
	2.1. Organizowanie dla usamodzielnionych wychowanków spotkań o tematyce profilaktycznej z przedstawicielami ORPA, Klubu Abstynenta „Spróbuj z Nami” itp. Celem zadania jest prowadzenie wśród wychowanków szeroko rozumianej profilaktyki uzależnień.	Ośrodek Pomocy Społecznej ORPA Klub Abstynenta „Spróbuj z Nami”	2018 – 2020

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki na realizację Programu mogą pochodzić z:

1. budżetu miasta,
2. budżetu państwa,
3. państwowych funduszy celowych,
4. funduszy unijnych oraz innych zagranicznych mechanizmów finansowania,
5. budżetów organizacji pozarządowych,
6. innych źródeł (np. darowizny).

IX. EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej będzie przebiegała poprzez zbieranie, analizę i interpretację danych dotyczących zrealizowanych zadań, w celu dokonania oceny czy Program realizuje założone cele.

Powyższe będzie służyło odpowiedzi na pytania :

1. Czy Program przyczynił się do stworzenia spójnego systemu środowiskowego wsparcia i pomocy adresatów Programu?
2. Czy zagwarantowano wystarczające środki na realizację programu?
3. Które przyjęte w programie cele dały oczekiwane rezultaty, a które należy zmienić ?
4. W jakim stopniu warunki bazowe, wyposażenie w sprzęt i realizacja świadczeń oraz organizacja pracy gwarantują realizację założonych celów ?

Uzyskane tą drogą informacje pozwolą na ocenienie wartości Programu oraz pomogą w dalszym planowaniu, realizacji i rozwoju Programu. Podmioty realizujące Program sprawdzą w ten sposób efektywność i skuteczność przyjętych założeń.

Program stanowi dokument otwarty i zmienny. Wobec tego, można go modyfikować wraz ze zmieniającymi się potrzebami, przepisami prawnymi oraz środkami finansowymi.

UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art. 176 pkt 1 i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697, z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny zaś do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja trzyletniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Program Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2018 – 2020 i jest kontynuacją Programów na lata 2012 – 2014 oraz 2015 - 2017. Jego kluczowym celem jest rozwój działań profilaktycznych mających na celu wzmocnienie rodzin z grupy ryzyka w celu zapobieżenia narastania kryzysu. Ponadto poprzez rozwój rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracy z rodziną naturalną zapewnia każdemu dziecku prawo do stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego.

Zakłada się, iż tylko równoległa realizacja obydwu programów umożliwi w kilkuletniej perspektywie ograniczenie do minimum umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej instytucjonalnej, rozwój rodzinnej pieczy zastępczej oraz wspieranie procesów życiowego usamodzielnienia się wychowanków, co w konsekwencji doprowadzi do minimalizacji występowania zjawiska sieroctwa społecznego oraz zapobieżenie wykluczeniu społecznemu wychowanków pieczy i umożliwieniu im odejścia od pomocy społecznej.

Biorąc pod uwagę powyższe, podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

PREZYDENT MIASTA

David Kustempski

DYREKTOR

Danuta Piątek

Kamr

